

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-215

8.3.2022

If Skadeforsikring NUF

Motorvogn

Kaskoskade – avslag på grunn av brudd på sikkerhetsforskrift – psykose? – fal. § 4-8.

Sikrede påførte sin bil kaskoskade ved utforkjøring og oppga i skademelding at det var glatt, og at han ikke hadde førerkort. Han skrev under tilleggsopplysning "psykotisk". To dager senere opplyste han at han hadde øvelseskjørt med sin far. Selskapet ba om mer informasjon og en skademelding utfylt av faren. Sikrede svarte at faren heller ikke hadde førerkort, og at han selv hadde blitt innlagt akutt psykiatrisk avdeling etter episoden. Selskapet avslo kravet med henvisning til fal. § 4-8 og sikkerhetsforskriftenes krav til førerkort og øvelseskjøring. Selskapet viste til at sikrede hadde kjørt uaktsomt og uten gyldig førerkort, og at heller ikke faren, som skulle være ansvarlig under øvelseskjøring, hadde gyldig førerkort. Om sikredes far hadde hatt førerkort, så måtte han uansett ha forvisset seg om at sikrede var skikket til å kjøre, og at kjøretøy og elev tilfredsstilte krav som er stilt av stedlig politi og veitrafikkloven. Vedrørende sikredes opphold i psykiatrisk avdeling etter episoden, så mente selskapet at faren, som ansvarlig fører, måtte ha vært klar over psykosen, og uansett ikke skulle tillatt øvelseskjøringen. Sikrede har i ettertid hevdet at det likevel ikke dreide seg om en øvelseskjøring, og at dette var noe han sa i perioden han var psykisk syk. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om bilskade som følge av utforkjøring 3.11.21 er dekket av sikredes kaskoforsikring, herunder om det forelå brudd på sikkerhetsforskriftene.

Det står i kaskoforsikringens vilkårspkt. 4.8 at forsikringen dekker:

skader på kjøretøyet oppstått ved sammenstøt, utforkjøring, velt, feilfylling og dessuten for skade som følge av annen tilfeldig, plutselig ytre hendelse.

Vilkårspkt. 7 sier følgende om sikkerhetsforskrifter:

Forsikringen er overtatt på betingelse av at de fastsatte sikkerhetsforskrifter til enhver tid overholdes. Har sikrede forsømt å overholde sikkerhetsforskriftene, eller påse at de blir overholdt, kan [selskapet] være helt eller delvis uten ansvar (jf. Fal § 4-8).

I sikkerhetsforskriftens pkt. 7.4 "*Generelle sikkerhetsforskrifter bruk*" står det at:

- Kjøretøyets fører skal ha de førerkort, kjøresedler, bevis og sertifikater myndighetene krever for den klasse og brukstype kjøretøyet tilhører.
- Under øvelseskjøring med kjøretøyet skal de krav som vegtrafikkloven og stedlige politimyndigheter stiller, være oppfylt.

I sikredes forsikringsbevis fra 3.11.21 er det gitt informasjon om sikkerhetsforskrifter under punktet om "*Viktige begrensninger for forsikringene dine*". Det står der at:

Nedenfor finner du en oversikt over de viktigste begrensningene i forsikringsvilkårene. I tillegg kan det gjelde spesielle begrensninger for de forsikringene du har kjøpt. Hvis du ikke følger eventuelle sikkerhetsforskrifter som er fremhevet her, kan erstatningen bli satt ned, eller falle bort.

Videre står det at "Sikkerhetsforskrifter finnes i vilkårets punkt 7", herunder pkt. 7.4 om "Krav til Førerkort.".

Sikrede meldte skaden elektronisk til selskapet 4.11.21. I meldingen fremgår det at bilen er påført skade *"Venstre foran, Høyre midt"*, at *"Hjulene bak gikk sidelengs over fortauskant og det rister lett når jeg kjører"*, samt at *"Speil helt ødelagt feste, passasjerdørbulk, hjulstilling og oppheng"*. Sikrede krysset av for nei på spørsmål om han hadde gyldig førerkort og oppga at det var glatt føre, at bilens hastighet var 30 km/t da hendelsen fant sted, at fartsgrensen på stedet var 50 km/t og under tilleggsopplysninger skrev han "psykotisk". Han opplyste for øvrig at:

Jeg hadde kjøpt meg ny bil med flere hester enn jeg er vant med. Jeg ga full gass ut av en påkjøring, og fikk sleng på våt asfalt. I panikken md å styre hadde jeg planta foten i gassen, og jeg fikk kontersleng på kontersleng og endte med å bulke sidedør på et trafikkskilt og et speil gikk på andre sida.

I en tilleggsforklaring 6.11.21 opplyste sikrede:

Bil med masse mer hester enn jeg har vært vendt med; i panikk fik jeg ikke hevet foten fra gasspedalen og fikk kontra på kontra, og fik i et skilt. Pappa kjørte egentlig; men jeg sku få prøve med L.

Selskapet ba sikrede 8.11.21 om ytterligere opplysninger og skrev bl.a.:

For å kunne behandle saken må vi ha skademelding fra deg som er fylt ut av den som var ansvarlig fører av bilen. Du skriver i skademeldingen du har levert på nett at du ikke har gyldig førerkort, og at du selv var fører.

I ettertid sender du inn en henvendelse hvor du oppgir at det egentlig var din far som kjørte, men at du skulle få prøve med "L". Vi ønsker derfor en skademelding som er fylt ut av din far.

[....]

Du skriver også at årsaken til uhellet er at du har kjøpt en bil med flere hester enn du er vant til, og at du mistet kontrollen. I henhold til kjøretøyregisteret har du selv eid denne bilen tidligere fra 31.03.2020 til 17.08.2021. Denne påstanden kan derfor ikke medføre riktighet.

Under tilleggsopplysninger skriver du at du var psykotisk. Hva legger du i det?

Sikrede ga følgende svar til selskapet 10.11.21:

Selv om man har hatt noe før betyr det ikke at man er vandt med det nå og ikke kan miste kontrollen.

[.....]

Jeg hadde heller aldri trykki klampen i bånn, med vinterdekk på våt asfalt, tidligere. Jeg fikk panikk når hjulspinnen først gikk, og jeg ble mer opptatt av ratting enn å slippe gassen. Kontra på kontra endte i et nedmeid skilt i undernevnte kryss.

Jeg hadde forventet hjulspinnen som bet mot asfalten til den fikk tak. Veggrepet kom aldri og bilen oppførte seg som på is.

[.....]

Far viser seg heller ikke ha gyldig kjørerkort og vi får skyss tilbake med politiet til S.

I å være psykotisk legger jeg at man er utilregnlig mens man er det. Jeg vet ikke hva dere legger i det, men jeg er sikker på at norsk psykiaterforening har en beskrivelse av det som kan tilfredsstillere Deres beundringsverdige nysgjerrighet i dette temaet.

Jeg er per nå innlagt ved S. akuttpsyk. på 6. dagen. Innleggelsen ble direkte foranlediget av nevnte episode. Det vil bli oversendt en oppsummert epikrise til dere, når jeg blir skrevet ut om litt under en måned.

Selskapet avsto 10.11.21 å erstatte skaden. Det henviste til sikkerhetsforskriftenes pkt. 7.4 om at bilfører må ha gyldig førerkort, og at krav som vegtrafikkloven og stedlige politimyndigheter stiller må være oppfylt ved øvelseskjøring. Selskapet skrev videre bl.a. at:

Ut fra bestemmelsene i forsikringsavtaleloven paragraf 4-8 må vi i slike tilfeller vurdere om erstatningen skal reduseres eller falle helt bort.

I vurderingen legger vi vekt hvilken sikkerhetsforskrift som er overtrådt, graden av skyld, skadeforløpet og forholdene ellers.

I dette tilfellet har vi lagt vekt på at fører av bilen har kjørt uaktsom, samt uten gyldig førerkort. Vi har fått opplysninger fra deg om at det skal være snakk om øvelseskjøring hvor det viser seg at den som skulle være ansvarlig heller ikke innehar gyldig førerkort.

Sikrede sendte 11.11.21 klage til Finansklagenemnda. I anledning klagen fremla sikrede epikrise av 11.11.21 fra innleggelse ved psykiatrisk sykehusavdeling fra 4.11.21 til 11.11.21. Det står under "*Bakgrunn for inntak*" at:

Pas. ble den 4.11 henvist for akutt innleggelse av kommunelege [...] etter å ha blitt innbrakt til lege av politi. Lege skal i forkant ha mottatt bekymringsmelding fra nabo som har oppfattet pas. økende urolig, truende og med annen påfallende atferd. Dagen i forveien skal pas. ha havnet i en grøft med bil hvorpå han også kom i kontakt med politiet. Lege har også innhentet komparentopplysninger fra hhv. tante og far som bekrefter at pas. tidligere har fått diagnosen bipolar lidelse, flere tilfeller av truende/plagsom atferd samt flere tidligere innleggelser. I samtale med lege skal pas. ha fremstått ukritisk og med mulige maniforme symptomer samt mulig paranoid. Lege vurderer at pas. på innleggelsestidspunkt ikke innehar evne til å forstå konsekvenser av sine valg og fatter vedtak om tvungen observasjon etter phvl. §3-2.

Sikrede fremla 26.1.22 ytterligere en epikrise fra et tidligere opphold ved psykiatrisk avdeling datert 29.10.21.

Sikrede har i det vesentlige anført at selskapet ikke har tatt hans helsetilstand med i sin vurdering, herunder at han var psykotisk da han kjørte og utilregnelig på skadetidspunktet. Sikrede mener epikrisen fremlagt i anledning aktuelle episode beviser dette, idet det står at "*Lege vurderer at pas. på innleggelsestidspunkt ikke innehar evne til å forstå konsekvenser av sine valg og fatter vedtak om tvungen observasjon etter phvl. §3-2.*"

Sikrede hevder han ikke var ved sine fulle fem da han skrev skademeldingen, og at det ikke er riktig slik han først skrev at hans far var med da ulykken skjedde. Han opplyser at han hadde fått det for seg at det var lurt å skrive det, men han husker ikke nok fra episoden til å skrive ny skademelding. Han synes det var dumt at han ikke var sannferdig i skademeldingen, men mener det skyldes at han var utilregnelig. Han var etter legens vurdering for syk til å ta vare på seg selv og følgelig ikke i stand til å skrive noen skademelding. Han opplyser at han har reparert noen av bilskadene, jf. kvittering fra verksted, slik at det kun gjenstår en bulk i karosseriet. Han opplyser at bilen ble kjøpt i mai, at han kolliderte dagen etter, samt at han ikke har råd til ha den, men heller ikke råd til å selge den med tanke på billånet, idet han med skaden ikke får det den kostet. Han hevder han til vanlig er en fornuftig mann, men at problemer tårnet seg opp for ham etter at han ble syk i sommer/høst. Han viser til at helsevesenet har vært presset til randen, og at han ikke har fått så lange innleggelser som han har hatt behov for. Han viser til epikriser fra innleggelse ved psykiatrisk avdeling både i oktober 2021 og etter episoden i november 2021 og ber det tas hensyn til hans sykdom ved behandling av klagen.

Selskapet har i det vesentlige anført at det har lite opplysninger om psykosen og hvordan den utartet seg. Selskapet påpeker at sikrede ga opplysninger om hendelsen både vedrørende fart, årsak og hva som ble skadet og truffet, noe som ikke vanligvis harmonerer med en som har vært i psykose. Selskapet viser til at de tilfellene det har vært borti tidligere, så er det sjelden det huskes noe fra en slik hendelse ved en psykose. Selskapet bemerker at sikrede også husker at han fikk anledning til å øvelseskjøre både før og etter selve sammenstøtet. Selskapet påpeker at det ikke har forutsetning til å kunne si at det ikke var psykose, eller om det finnes grader av dette, men det mener uansett at det ikke vil ha stor betydning for saken. Selskapet viser til at sikrede har bekreftet at han øvelseskjørte med sin far, som da var føreren og den ansvarlige sjåføren. Selskapet viser til at det så har vist seg at heller ikke faren hadde førerkort, uten at selskapet har mottatt noen forklaring på hvorfor eller en skademelding på hvordan han opplevde hendelsen som ansvarlig fører. Vedrørende sikredes anførsel om at han var ukjent med bilen, så påpeker

selskapet at sikrede også har eid samme kjøretøy tidligere, i perioden 31.3.20–17.8.21. Selskapet mener det er korrekt med avslag hjemlet i brudd på sikkerhetsforskriftene da hverken fører (far) eller sikrede, som øvelseskjørte, hadde førerkort. Om fører (far) hadde hatt førerkort og lovlig anledning til å arrangere øvelseskjøring, måtte han ha forvisset seg om at sikrede var skikket til å kjøre, og at kjøretøy og elev tilfredsstilte de krav veitrafikkloven og stedlig politi krever. Selskapet mener det ikke er dokumentert. Selskapet viser også til at det ble kjørt videre 17 km etter hendelsen før bilen ble stanset av politiet. Selskapet mener det er grovt brudd på sikkerhetsforskriftene og klar årsakssammenheng med hendelsen å øvelseskjøre uten gyldig førerkort med en elev i psykose. Vedrørende epikrisen, som ble sendt i ettertid, så viser selskapet til at det fortsatt mener at far, som ansvarlig fører, måtte ha vært klar over psykosen, og da ikke kunne tillatt øvelseskjøring både før, under og etter selve sammenstøtet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avslå å dekke sikredes bilskade under kaskoforsikringen med henvisning til brudd på sikkerhetsforskriftene, jf. fal. § 4-8.

Det følger av sikker praksis at det er sikrede som må dokumentere at skaden skyldes slike forhold som selskapet svarer for i henhold til vilkårene. Det er ikke bestridt at sikredes bil ble skadet ved utforkjøring. Skaden er derfor i utgangspunktet omfattet av kaskoforsikringen, jf. vilkårspkt. 4.8.

Selskapet har avslått erstatning med henvisning til fal. § 4-8 og brudd på sikkerhetsforskriftenes pkt. 7.4. Sikrede har på sin side anført at selskapet ikke har tatt hans helsetilstand med i sin vurdering, herunder at han var psykotisk da han kjørte og utilregnelig på skadetidspunktet.

Følgende sikkerhetsforskrift gjelder for dekningen, jf. vilkårspkt. pkt. 7.4:

- Kjøretøyets fører skal ha de førerkort, kjøresedler, bevis og sertifikater myndighetene krever for den klasse og brukstype kjøretøyet tilhører.

I forsikringsbeviset fra 3.11.21 er det gitt informasjon om sikkerhetsforskrifter under punktet om "*Viktige begrensninger for forsikringene dine*". Det står der at:

Nedenfor finner du en oversikt over de viktigste begrensningene i forsikringsvilkårene. I tillegg kan det gjelde spesielle begrensninger for de forsikringene du har kjøpt. Hvis du ikke følger eventuelle sikkerhetsforskrifter som er fremhevet her, kan erstatningen bli satt ned, eller falle bort.

Videre står det at "*Sikkerhetsforskrifter finnes i vilkårets punkt 7*", herunder punkt 7.4 om "*Krav til førerkort*".

Nemnda ser først på spørsmålet om sikkerhetsforskriften er tilstrekkelig fremhevet i forsikringsbeviset. Etter fal. § 2-2 annet ledd (c) skal sikkerhetsforskrifter "fremheves" i forsikringsbeviset. Ifølge forarbeidene (Ot. prp. nr. 49 (1988-89)) innebærer ikke "fremhevet" i § 2-2 annet ledd (c) "nødvendigvis at vilkårene må gjengis fullt ut", men "det er en forutsetning at i det minste det sentrale hovedinnhold gjengis". Videre sier forarbeidene at "det sentrale er at opplysningene i forsikringsbeviset gir klart uttrykk for hvordan sikrede må forholde seg for å være dekket av forsikringen. Med unntak for sikkerhetsforskrifter som nevnt i bokstav c annet punktum er det ikke tilstrekkelig med en ren henvisning til vilkårene" (s. 42). I nemndspraksis er det lagt til grunn at sikkerhetsforskriften må være omtalt ved at det sentrale hovedinnholdet må gjengis slik at sikrede forstår hvordan han skal forholde seg for å være dekningsberettiget. Dette innebærer at det må tas inn en kort stikkordsmessig beskrivelse av hva den aktuelle bestemmelsen i vilkårene omhandler, jf. f.eks. AKN-2417 og FinKN 2013-414.

I aktuelle sak er det innledningsvis i forsikringsbeviset vist til gjeldende vilkårssett. Det står at sikkerhetsforskrifter finnes i vilkårets pkt. 7, og det er vist til vilkårspkt. 7.4 om "*Krav til førerkort*".

Forsikringsbeviset gir lite indikasjon på at vilkårene inneholder en mer utfyllende regulering i forhold til det som fremgår av forsikringsbeviset. Likevel er nemnda av den oppfatning at det som fremgår av forsikringsbeviset må anses tilstrekkelig for å kunne forstå hva som var sentralt for denne konkrete saken. Beviset nevner eksplisitt "*krav til førerkort*", og det må kunne forventes at sikrede/forsikringstaker forstår at det kreves at ansvarlig fører av kjøretøyet innehar førerkort for den type bil som benyttes. Selskapets informasjonsplikt i fal. § 2-2 anses derfor oppfylt.

Nemnda legger til grunn at sikrede ikke hadde gyldig førerkort på skadetidspunktet. I epikrise 29.10.21 fra Psykiatrisk avdeling ... fremgår følgende i avsnittet om "*Førerkort*":

Pasienten har en bipolar lidelse type 1, og har vært innlagt i perioden 16.10.21-26.10.21 til tvungen observasjon i hht § 3-2 i PHVL, med en manifform psykose som følge av destablisering av grunnlidelse og cannabisbruk.

I forkant av innleggelsen har det vært en episode hvor han har kjørt inn i foretningslokale med bil, og førerkortet er etter vår kjennskap beslaglagt av politi.

Uavhengig av dette ilegges pasienten et midlertidig kjøreforbud i minimum 3 mnd f.o.m d.d som følge av manifformpsykotisk episode. Ved fravær mani eller psykose i denne perioden, vil pasienten kunne oppfylle helsekravene til førerkort etter denne perioden.

I epikrise datert 11.11.21 etter innleggelse ved psykiatrisk sykehusavdeling fra 4.11.21 til 11.11.21 fremgår følgende i avsnittet "*Bakgrunn for inntak*":

Pas. ble den 4.11 henvist for akutt innleggelse av kommunelege [...] etter å ha blitt innbrakt til lege av politi. Lege skal i forkant ha mottatt bekymringsmelding fra nabo som har oppfattet pas. økende urolig, truende og med annen påfallende atferd. Dagen i forveien skal pas. ha havnet i en grøft med bil hvorpå han også kom i kontakt med politiet. Lege har også innhentet komparentopplysninger fra hhv. tante og far som bekrefter at pas. tidligere har fått diagnosen bipolar lidelse, flere tilfeller av truende/plagsom atferd samt flere tidligere innleggelser. I samtale med lege skal pas. ha fremstått ukritisk og med mulige manifforme symptomer samt mulig paranoid. Lege vurderer at pas. på innleggelsestidspunkt ikke innehar evne til å forstå konsekvenser av sine valg og fatter vedtak om tvungen observasjon etter phvl. §3-2.

Nemnda oppfatter sikrede slik at det anføres at utforkjøringen 3.11.21 skyldtes hans diagnoser, og at han var i psykose. Nemnda bemerker at det ikke fremgår av epikrisen at sikrede ble vurdert som psykotisk ved innleggelse 4.11.21, men det fremgår at han fremstod "ukritisk med mulige manifforme symptomer samt mulig paranoid", og legen vurderte at han på innleggelsestidspunktet ikke hadde "evne til å forstå konsekvenser av sine valg". På denne bakgrunn ble det fattet vedtak om tvungen observasjon etter psykiskhelsevernloven § 3-2. Epikrisen av 29.10.21 nevner imidlertid en manifform psykose. Slik saken er opplyst kan ikke nemnda ta stilling til om ulykken skyldtes at sikrede var i psykose. På den annen side finner nemnda det sannsynlig at utforkjøringen hadde sammenheng med manglende førerkort idet sikrede noen få uker tidligere var fratatt førerretten på bakgrunn av den manifformpsykotiske episoden i oktober 2021. Utforkjøringen hadde således sammenheng med bruddet på sikkerhetsforskriften.

Brudd på sikkerhetsforskriften om krav til førerkort innebærer at selskapet i utgangspunktet kan avslå å erstatte skaden. Etter fal. § 4-8 annet punktum kan selskapet likevel ikke kan avslå erstatningen på dette grunnlag "*dersom det ikke er noe eller bare lite å legge sikrede til last eller dersom forsikringstilfellet ikke skyldes overtredelsen*".

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Det fremgår av epikrisen 11.11.21 at sikrede dagen etter hendelsen (4.11.21) ikke hadde "evne til å forstå konsekvensene av sine valg". Etter nemndas syn er det behov for ytterligere bevisførsel rundt sikredes sinnstilstand på skadetidspunktet, herunder forklaringer fra personer som hadde kontakt med han umiddelbart etter hendelsen. En forsvarlig behandling av spørsmålet om sikredes skyld krever etter nemndas syn muntlige forklaringer fra sikrede og andre involverte under en hovedforhandling. Nemndas rent skriftlige saksbehandling er derfor ikke egnet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).